

Programma van maatregelen bij Archeologienota :
Meerminne,
Mortsel (prov. Antwerpen)

Robby Vervoort
Freelance Senior Archeoloog
Borgerhout, november 2018

Titel

Programma van maatregelen bij Archeologienota:

Meerminne, Mortsel,

(prov. Antwerpen)

Auteur

Robby Vervoort

Opdrachtgever

Stad Mortsel

Projectcode

2018K88

Plaats en datum van uitgave

Borgerhout, november 2018

Reeks

RVFSA-Rapport, 54

© Robby Vervoort. Freelance Senior Archeoloog. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

Inhoud

1. Technische fiche/administratieve gegevens	3
2. Inleiding	6
3. Onderzoeksvragen.....	6
4. Kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied	8
5. Programma van Maatregelen.....	8

1. Technische fiche/administratieve gegevens

Naam site

Mortsel, Meerminne (18-MOR/MEE-2018K90)

Ligging

Mortsel

Meerminne 2-6

Kadastrale gegevens projectgebied

Mortsel: 3de Afdeling: Sectie C

Perceelnummers: 308F2, 308G3

Bounding Box

X156340,4 Y206547,1

X156319,5 Y206494,1

X156353,1 Y206448,4

X156326,6 Y206419,8

X156342,7 Y206404,2

X156405,2 Y206422,2

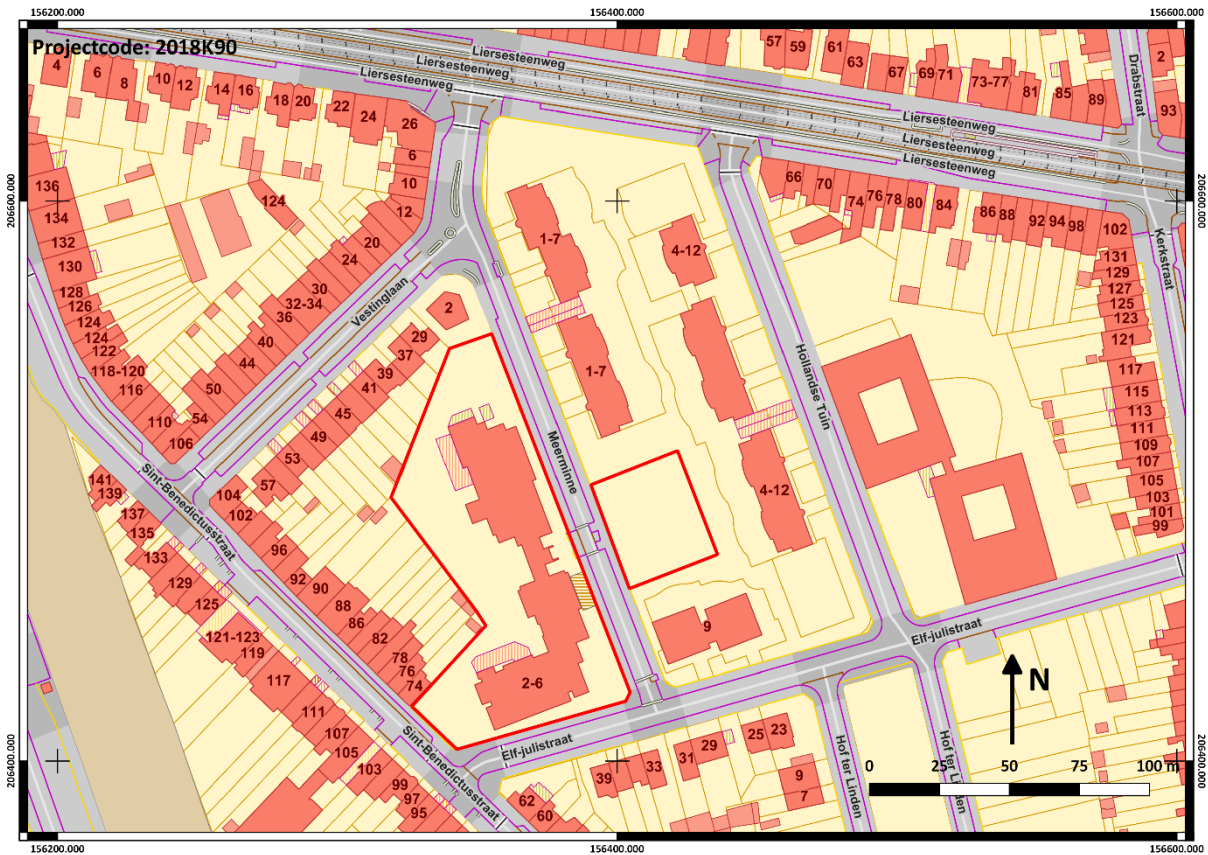
X156355,2 Y206552,6

X156404,7 Y206461,9

X156436,1 Y206473,8

X156421,8 Y206510,6

X156390,6 Y206498,9

Figuur 1: Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied¹

Onderzoek

Archeologisch en geschiedkundig bureauonderzoek

Projectcode

2018K90

Opdrachtgever

Stadsbestuur Mortsel

Contactpersoon opdrachtgever

Tom Van Reybroeck
 Architect hub

Uitvoerder

Robby Vervoort. Freelance Senior Archeoloog. Research
 & Consultancy.

Erkend archeoloog

¹ www.geo.onroenderfgoed.be

Robby Vervoort OE/ERK/Archeoloog/2016/00126

Nummer wettelijk depot

Niet van toepassing

Termijn

12 november - 26 november

Geplande ingreep

Sloop bestaande bebouwing en verharding, optrekken nieuwbouw, heraanleg groenvoorziening, aanleg BEO-veld.

Geldende wetgeving en voorwaarden

Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014. De nota werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk. De totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft, bedraagt 3000m² of meer en de geplande bodemingrepen meer dan 1000 m² bedragen, zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en is gelegen buiten een zone waarop lagere oppervlaktecriteria van toepassing zijn.

Randvoorwaarden

Een deel van het projectgebied is heden bebouwd en verhard en doet dienst als Welzijns-campus.

Doelstelling

Het doel van deze archeologienota is om via de tot op heden beschikbare bronnen na te gaan wat het archeologische potentieel van het projectgebied is, wat de mogelijke bedreigingen zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief, en hoe hiermee dient omgegaan te worden.

Vraagstelling

- Wat is de landschapshistoriek van het projectgebied?
- Welke archeologische sites zijn gekend in of nabij het projectgebied?

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische en cultuurhistorisch potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Levert het huidige bronnenmateriaal voldoende info op? Zo nee, is er een vervolgonderzoek nodig en welke methode levert het meeste informatie op?

Thesaurus

Bureauonderzoek

2. Inleiding

Het plangebied is gelegen in Mortsel aan Meerminne 2-6. Het projectgebied is heden gedeeltelijk bebouwd en doet dienst als Welzijns-campus. Het doel van het uitgevoerde bureauonderzoek is het verkrijgen van een bekrachtigde archeologienota naar aanleiding van een omgevingsvergunningsaanvraag in het kader van een stedenbouwkundige vergunning.

Het bureauonderzoek (projectcode 2018K90) werd uitgevoerd door een erkend archeoloog, conform de Code van Goede Praktijk. Tijdens dit bureauonderzoek is nagegaan welke mogelijke archeologische en cultuurhistorische waarden zich binnen het projectgebied bevinden en wat de impact is van de geplande werken. Op basis van de resultaten van dit bureauonderzoek werd vervolgens het hieronder geschreven programma van maatregelen opgesteld.

3. Onderzoeksvragen

- *Wat is de landschapshistoriek van het projectgebied?*

Gezien de ligging van het projectgebied binnen het centrum van Mortsel, zijn geen gegevens voorhanden omtrent de oorspronkelijke bodemopbouw. Op de bodemkaart van Vlaanderen staat het volledige terrein gekarteerd als OB. Dit zijn sterk door de mens verstoorte bodems. Vaak betreft het bebouwde gronden.

Gegevens omtrent de mogelijk oorspronkelijke bodemopbouw kunnen worden aangetroffen op enige afstand van het projectgebied. In de nabije omgeving worden zandleembodems gekarteerd. Afgaande op de omringende gekarteerde bodems gaat het om matig droge (Lca) tot matig natte (Lda) zandleembodems met een textuur B horizont of een weinig duidelijke kleur B horizont. Onder landbouw is het te verwachten bodemprofiel Ap-B-C.

Op basis van cartografische bronnen kan echter geconcludeerd worden dat het projectgebied, gelegen op een noordelijke uitloper van een zandrug, minstens vanaf de 18de eeuw dienst

heeft gedaan als akkerland, en dit tot op het moment van de ontwikkeling van het terrein als Welzijns-campus vanaf het laatste kwart van de 20ste eeuw.

Van de oorspronkelijke bodemopbouw binnen het terrein worden voornamelijk resten verwacht in het westelijke deel van het projectgebied. Ter hoogte van de bestaande bebouwing is, door de aanwezige kelders, het oorspronkelijke bodemprofiel alsook eventueel aanwezige archeologische resten volledig verdwenen.

- *Welke archeologische sites zijn gekend in of nabij het projectgebied?*

Alhoewel het projectgebied gelegen is binnen een archeologisch erg rijke regio, valt op dat de oudere resten zich vaak op enige afstand van het projectgebied situeren aan de rand van de erg dicht bebouwde agglomeratie van Mortsel. Dichter bij het projectgebied dateren de gekende archeologische waarden voornamelijk uit de periode middeleeuwen tot nieuwste tijd. Plusminus 1500 meter ten noordoosten van het projectgebied bevindt zich de Steenakker waar resten werden aangetroffen uit de steentijden, de metaaltijden en de Romeinse periode.

- *Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische en cultuurhistorisch potentieel van het terrein?*

Op basis van de beschikbare bronnen kunnen we concluderen dat het projectgebied allicht geen cultuurhistorische resten bevat.

Het terrein had in oorsprong een hoog archeologisch potentieel voor menselijke exploitatie vanaf de metaaltijden gezien zijn landschappelijke ligging op de noordelijke uitloper van een rug. Het ontbreken van enige waterloop of ven in de omgeving van het terrein maken het minder aantrekkelijk voor oudere bewoning.

Echter dient het huidige potentieel door de aanwezige verstoringen binnen een groot deel van het terrein en de ligging binnen het sterk verstedelijkte Mortsel, waardoor een ruimere context ontbreekt, sterk naar beneden gesteld te worden.

Het resterende archeologische potentieel zal bovendien binnen de huidige geplande werken niet kunnen worden gerealiseerd door de beperkte oppervlakte en sterke versnippering waarbinnen de mogelijk nog aanwezige resten bijkomend zullen worden verstoord.

- *Wat is de impact van de geplande werken?*

Op basis van de beschikbare plannen kan gesteld worden dat het eventueel aanwezige bodemarchief binnen een deel van het projectgebied (plusminus 875 m²) allicht volledig zal worden verstoord. Meer bepaald ter hoogte van de wandelweg, ondergrondse putten, een deel van de nieuwbouwwitbreiding en lokaal ter hoogte van de diepste nutsleidingen.

Het grootste deel van de werken heeft geen invloed op eventueel aanwezige resten aangezien ze worden uitgevoerd in een reeds verstoord gebied van het terrein. Bovendien worden de bestaande kelders ter hoogte van de nieuwbouw hergebruikt.

- *Levert het huidige bronnenmateriaal voldoende info op? Zo nee, is er een vervolgonderzoek nodig en welke methode levert het meeste informatie op?*

Op basis van het huidig beschikbare bronnenmateriaal kan besloten worden dat er voldoende informatie beschikbaar is om te kunnen concluderen dat het projectgebied een laag potentieel heeft op archeologische kenniswinst door de beperkte en versnipperde bijkomende geplande verstoringen en de reeds aanwezige verstoringen binnen het terrein.

Alhoewel niet kan worden besloten dat er zich geen archeologische resten binnen het projectgebied meer bevinden, worden geen bijkomende onderzoeken aanbevolen. De beperkte kans op het aantreffen van archeologische resten met een hoog potentieel op kennisvermeerdering weegt niet op tegen de benodigde inspanningen en kosten. De bijkomende verstoringen beperken zich in oppervlakte en zijn sterk verspreid en een groot deel van de aanwezige context is reeds verstoord.

4. Kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied

Het terrein had in oorsprong een hoog archeologisch potentieel gezien zijn landschappelijke ligging op een uitloper van een droge hoge rug. De aanwezigheid van talrijke archeologische resten in de omgeving doet de kans op aanwezige resten binnen het terrein bovendien stijgen. Echter dient het huidige potentieel door de aanwezige verstoringen binnen een groot deel van het terrein en de ligging binnen het sterk verstedelijkte Mortsel, waardoor een ruimere context ontbreekt, sterk naar beneden gesteld te worden.

Het resterende archeologische potentieel zal bovendien binnen de huidige geplande werken niet kunnen worden gerealiseerd door de beperkte en versnipperde oppervlakte waarbinnen de mogelijk nog aanwezige resten bijkomend zullen worden verstoord.

De kans op het aantreffen van archeologische resten met een hoog potentieel op kennisvermeerdering weegt niet op tegen de benodigde inspanningen en kosten. Daarom raden we aan geen bijkomende onderzoeken uit te voeren in het kader van de geplande werken.

5. Programma van Maatregelen

Er werd een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem uitgevoerd dat aangeeft dat er geen bijkomende maatregelen meer nodig geacht worden in het kader van de geplande werken. Al het

vooronderzoek dat noodzakelijk is om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed werd uitgevoerd.

De impact van de geplande werkzaamheden werd getoetst aan de gekende reeds verstoorde en reeds onderzochte zones, de gekende geologische, bodemkundige en ecologische kenmerken en de gekende archeologische en historische waarden (zie verslag van resultaten van het vooronderzoek).

Belangrijk in de afweging van de noodzaak voor verder vooronderzoek zijn de huidige graad van verstoring, de beperkte oppervlakte van de bijkomende verstoringen, het ontbreken van een context en het beperkte potentieel tot kennisvermeerdering en de hieraan gekoppelde meerkost ten gevolge van bijkomend onderzoek.

Naar aanleiding hiervan zijn geen verdere maatregelen vereist. Daarom wordt geen programma van maatregelen opgemaakt. Deze beslissing steunt op onderstaande redenering.

De afweging of verder vooronderzoek noodzakelijk is, gebeurt op volgende wijze:

Na iedere fase in het vooronderzoek volgt verder vooronderzoek, zonder ingreep in de bodem of met ingreep in de bodem, indien op basis van de reeds uitgevoerde fase(s) van het vooronderzoek onvoldoende informatie gegenereerd is om:

- *de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende te staven*

Hoewel niet kon aangetoond worden dat er zich geen archeologische resten in het projectgebied bevinden, kon wel voldoende worden aangetoond waaruit deze resten zouden kunnen bestaan en dat gezien de beperkte omvang van de bijkomende geplande verstoringen en het ontbreken van een ruimere context voor de eventueel aanwezige resten ten gevolge van reeds aanwezige verstoringen deze dientengevolge geen groot potentieel op kennisvermeerdering hebben.

- *een gemotiveerde uitspraak te doen over het al dan niet moeten nemen van maatregelen*

Gezien het ontbreken van mogelijke archeologische resten met een hoog potentieel aan kennisvermeerdering dienen geen verdere maatregelen genomen te worden.

- *een plan van aanpak voor een archeologische opgraving op te maken*

Er dient geen archeologische opgraving plaats te vinden in het projectgebied.

- *een plan van aanpak voor een behoud in situ op te maken*

Er dient geen plan van aanpak gemaakt te worden voor een eventueel behoud in situ.

Op basis van het uitgevoerde vooronderzoek kunnen we besluiten dat er voldoende informatie is gegenereerd om een te bekrachtigen archeologienota op te maken die het ontbreken van potentieel op kennisvermeerdering afdoende staft.